

10. ŠEST MYSLÍCÍCH KLOBOUKŮ

Zdroj: ŽÁK, P.: Kreativita a její rozvoj, str. 196

Cíle

- nácvik imaginace
- nácvik rozhodování ve skupině
- zkoumat problém několika pohledů

Instrukce

Mám pro vás připraveno šest klobouků, které budou mezi vámi kolovat. Každý klobouk představuje jeden přístup, jednu roli, se kterou budete přistupovat k danému problému.

Bílý klobouk: čistě bílá – nic než fakta, čísla, informace

Bílá barva je jako čistý, nepopsaný papír. Nahlíží se na problém bez jakýchkoli emocí, vysvětlování a argumentací. Hlavním smyslem je pojmenovat všechna dostupná fakta, která se k problému vztahují. Je zapovězeno hodnotit a přisuzovat strohým informacím argumentační hodnotu, není povoleno kategorizovat a stanovovat, která z informací je důležitější a jaká vedlejší.

Bílá barva umožňuje hovořit jen o faktech, číslech, potřebách a nedostatcích. S bílým kloboukem na hlavě se ptáme na doplňující otázky, které ještě chybí, opět jen informačního a datového charakteru. Myslitel s bílým kloboukem by měl napodobovat počítač, který se jen ptá na data, sbírá je a nepřisuzuje jim ani interpretace, ani názory. Bílá barva je barva nestrannosti.

Červený klobouk: oheň a teplo – emoce a intuice, city a pocity

Červená barva je barvou pocitu. Myslitel se oproští od faktů a dává najevo svůj pocit, který z problému má, projevuje svou intuici. Pocity jsou pro myšlení velmi důležité, proto je jim vyhrazena jedna perspektiva. Je nutné pocity a intuici každého individuálně pojmenovat, aby se nezapomenutelná a neidentifikovaná nestala v celém průběhu řešení blokem. Červený klobouk zviditelňuje pocity. Umožňuje použít v procesu řešení emoce. Nositel klobouku není povinen komentovat a zdůvodňovat své pocity.

Žlutý klobouk – slunce a optimismus – pozitivní a konstruktivní přístup

Žlutá je barva slunce. Podněcuje nositele k optimismu. Myslitel se žlutým kloboukem na hlavě se soustředí výhradně na všechna pozitiva a hodnoty, jež se sebou problém a jeho řešení přináší. Návrhy zpod žlutého klobouku jsou konstruktivní. Nevycházejí z pozitivní euforie, ale spíše z vědomého optimismu. Zkoumají se přednosti a hodnoty a myslitelé se přitom pokoušejí tyto hodnoty opřít o konkrétní argumenty. Pod žlutým kloboukem se rodí sny. Zde je místo pro logický pozitivní přístup.

Černý klobouk – škarohlíd, negativismus, proč něco nepůjde

Specialitou černého klobouku je kritické hodnocení. Jeho nositel je povinen nahlížet na problém se všemi možnými negativními důsledky.

CO by se stalo, kdybychom problém nevyřešili? Kde se najdou při realizaci řešení problémy? Jaké jsou hlavní nedostatky, omyly, chyby nabízeného řešení? Nositel černého klobouku je "advokátem diabolů". Nejde ovšem o to, aby byl černokloboučník

podněcovatelem a vyvolavatelem sporů a hádek. Jeho hlavním cílem je přinést do řešení problému konstruktivní dávku skepticismu a pragmatismu.

Černý klobouk porovnává nabízená řešení s reálnou situací, i se zkušenostmi z minula, a upozorňuje na možná úskalí.

Pod černým kloboukem je dovoleno klást negativní otázky.

Je opakem žlutého klobouku. Nicméně pravidla má obdobná. Nemělo by se ozývat škarohlídkové rozlévání žluči, ale konstruktivní kritika opřená o argumenty a fakta. Neměl by se nechat unášet pocity, ale fakty.

Zelený klobouk – barva trávy, semínek, přírody, barva rostoucí zeleně

Zelený klobouk je zdrojem kreativního myšlení. Nositelé tohoto klobouku jsou zplnomocněni k tomu, aby přednášeli jakékoli nápady k realizaci. Pokud bychom chtěli být důslední, měl by být jakýkoliv nápad vysloven jen v zeleném klobouku.

Je možné si zelený klobouk nasadit a mlčet. Taková pauza je tvůrčí a je sama o sobě kreativní. Zelený klobouk má právo mlčky probírat myšlenky a přemýšlet, zda neexistují ještě jiné alternativy. Zelený klobouk je symbolem laterálního myšlení.

Modrý klobouk – nebe nad hlavou, odstup a přemýšlení o myšlení

Modrý klobouk signalizuje řídicí funkci. Myslitel s modrou barvou na hlavě organizuje celé myšlení. Je dirigentem orchestru. On rozhoduje, který klobouk si kdo nasadí. On udává tón hry. Modrý klobouk vypracovává závěry, shrnutí, zapisuje podněty. Je to klobouk facilitátora, a proto je určen výhradně jen jednomu člověku. Je to klobouk nadhledu, objektivity a praxe.